

SS.7.C.2.8

Identifie pati politik aktyèl Amerik la, e ilistre lide yo sou gouvènman an.

SS.7.C.2.8 Klarifikasyon sou Nosyon Fondamantal 1: Elèv yo ap konpare lide pati politik yo sou gouvènman an.

Yon **pati politik** se yon gwoup sitwayen oswa votè ki gen opinyon ki sanble sou pwoblèm piblik ki 1) travay ansanm pou mete lide yo an aksyon nan gouvènman an, epi 2) travay ansanm pou yo eli kandida yo.

Youn nan travay ki pi enpòtan nan yon pati politik se nonmen kandida pou ale nan eleksyon kòm reprezantan pati yo a. Pati yo chwazi yon **kandida** ki dakò ak kwayans yo epi eseye konvenk votè yo pou sipòte kandida yo a. Konpetisyon pati politik bay votè yo yon chwa nan pam kandida yo ak lide yo.

Pou konnen kote yon pati kanpe sou gwo pwoblèm yo, votè yo ka gade nan **platfòm pati** a. Yon platfòm se yon deklarasyon ki ekri prensip pati a, kwayans, ak pozisyon yo sou pwoblèm yo. Pati tribin yo gen souvan longè yon liv kout. Chak gress moun ki fè pati nan yon platfòm rele pwen fondamantal. Platfòm lan kominiye a votè yo ki sa plan pati politik la ap fè si li genyen pouvwa a. (Egzanp: Pwoblèm Platfòm = Asirans Maladi; pwen fondamantal = Dakò/pa Dakò ak finans gouvènman an pou Asirans Maladi)

Etazini gen yon tradisyon lontan nan yon **sistèm de pati**. Sa vle di ke de gwo pati politik te kontwole eleksyon yo epi yo gen pi plis patisipasyon votè yo. De gwo pati politik yo jodi a se Demokrat yo ak Repiblik yo.

Pati Politik	Ane I te Fonde (te Kreye)	Krwayans Fondamantal
Demokratik	1828	Gouvènman federal la ta dwe pran yon wòl ki pi aktif nan lavi pèp la, sitou sa yo ki nan bezwen. Demokrat pafwa sipòte pou yo ogmante taks ak depans gouvènman an pou peye pou pwogram sosyal.
Republikan	1854	Gouvènman federal la ta dwe pran yon wòl ki mwens aktif nan lavi pèp la e ke endividyle yo ka pran swen tèt yo san èd gouvènman an. Yo pafwa sipòte pou bese taks ak depans gouvènman an.

Paske de pi gwo pati politik sa yo gen plis sipò nan men piblik la, li prèske enposib pou yon twazyèm pati pou genyen eleksyon yo. Twazyèm pati politik yo fòme souvan sou baz de youn oswa kèk pwoblèm. Pwoblèm sa yo ka gen rapò ak yon zafè peyi etranje oswa domestik ak, paske enkyetid la vrèman patikilye, li difisil pou genyen sipò popilè. Kandida twazyèm pati yo pa janm genyen yon eleksyon prezidansyèl e raman genyen eleksyon nan lòt pòs yo. Anba a se kèk egzanp nan **twazyèm pati** aktyèl ki egziste nan peyi Etazini.

Pati Politik	Ane I te Fonde (te Kreye)	Krwayans Fondamantal
Pati Kominis	1919	Gouvènman federal la ta dwe kontwole tout pwodiksyon ak machandiz yo. Travayè yo ta dwe kontwole pwòp vi yo ak destine.
Pati Libèteryen	1971	Sèl rezon gouvènman federal la se pwoteje libète; pati sa a kwè nan libète endividiyèl.
Pati Sosyalis	1901	Moun ta dwe posede ak kontwole tout biznis e demokratikman kontwole ajans piblik (sa yo, se ajans ki te kreye ki baze sou chwa pèp la /eleksyon) oswa lòt gwoup yo.

de pati sistèm - yon sistèm politik ki fòme sitou nan de pi gwo pati, plizoumwen egal nan fòs

gouvènman federal - nivo nasyonal gouvènman an; gouvènman nan peyi Etazini

kandida - yon moun ki al nan elksyon pou pòs politik

Pati Demokrat - yon pati politik ki kwè ke gouvènman federal la ta dwe pran yon wòl ki pi aktif nan lavi pèp la, patikilyèman moun ki nan bezwen

Pati Kominis - yon pati politik ki kwè ke gouvènman an ta dwe kontwole ekonomi an tout antye, epi pa ta dwe gen okenn jenan biznis prive

Pati Libèteryen - yon pati politik ki kwè nan libète endividiyèl e kwè sèl objektif gouvènman an se pwoteje libète sa a

pati platfòm - yon deklarasyon ki ekri objektif yon pati politik

pati politik - yon òganizasyon ki ap eseye jwenn pouvwa politik, yo eli manm nan pòs piblik pou ke lide politik yo ka vin lwa oswa règleman

Pati Repiblikan - yon pati politik ki kwè ke gouvènman federal la ta dwe jwe wòl ki mwens aktif nan lavi pèp la e ke endividiyèl yo ka pran swen tèt yo san èd gouvènman an

Pati Sosyalis - yon pati politik ki mete konfyans yo nan gouvènman demokratik la men tou, ke gouvènman an ta dwe ap dirije kèk nan pati ki pi gwo nan ekonomi an

twazyèm pati - yon pati politik ki pa youn nan de pi gwo pati politik yo nan peyi a; yon pati minè